

Vemhån

Lokal utvecklingsplan

Foto: byMalott, Vemdalen

Den lokala utvecklingsplanen för Vemhån presenterades 18 oktober 2023

Innehållsförteckning

Inledning	4
Syfte	
Övergripande mål	
Specifika mål	
Geografiskt område	
Aktörer	
Metod	
Bakgrund	5
Bygdens utvecklingsområden	
Sjön	6
Vemhåns IK / Idrottsarenor	8
Trivsel	10
Stampen	12
Nulägesbeskrivning – bygden idag	14
Service, butik, boende	
Kultur och fritid	
Föreningar	
Näringsliv/företag	
Besöksmål	
Infrastruktur	
Lokalekonomisk analys	15
Användning av den lokala utvecklingsplanen	15
Uppföljning	15
Bilagor	15
Utvecklingsplan för byn från 1999	
Lokalekonomisk analys	

1. Inledning

Två mil söder om Vemdalen vid Håsjön ligger byn Vemhån vackert omgiven av sjön, ån Veman och fjällen. Platsen är naturskön och man kan lätt förstå att man för länge sedan valde den för boende och djurhållning. Sjön är en central del av vår by och många gårdar ligger med utsikt mot sjön och med tillgång till sjön. Här flottades timmer ända in på 1950-talet och på samma sträcka paddlar besökare gärna kanot även idag. Ån Veman kommer från Vemdalen och rinner ned till Sveg.

Vemhån har gjort sig känd som en by med stort engagemang och en fin gemenskap. Identifierar man ett problem eller behov har byn gått ihop och hittat en lösning. Med det engagemanget tar vi oss nu an nya utvecklingsområden som kan förbättra och utveckla vår by och även göra den ännu mer intressant för andra att besöka eller bosätta sig i.

1.1 Syfte

Den lokala utvecklingsplanen ska hjälpa oss i arbetet med få Vemhån att utvecklas i den riktning vi själva stakat ut. I planen förtydligar vi våra utvecklingsområden och våra idéer för att sedan kunna söka medel för de olika projekten. Planen ska vara ett levande dokument och kommer att förändras med tiden. Arbetet med att utvärdera och uppdatera den ska pågå över tid. Med den här planen ska vi kunna vara snabbfotade när det gäller att aktualisera olika projektområden och söka aktuella medel för att kunna förverkliga våra planer.

1.2 Övergripande mål

Arbetet med planen ger gemenskapen i byn ny energi, föder nya idéer och skapar en positiv spiral för både individen, gruppen och i slutänden hela vår by. Det stärker engagemanget hos byborna. Med hjälp av planen vill vi klokt och varsamt förbättra befintliga arenor och service, skapa nya, höja attraktiviteten och på det sättet attrahera besökare och locka till inflyttning.

Specifika mål

- Att 2025 se tydliga resultat och ha kommit vidare med de två projekt som redan kommit i gång. De två områdena är det långsiktiga arbetet med att åtgärda problemen med sjön samt installera ny belysning till hockeyplanen, elljusspåret och tillhörande byggnad med omklädningsrum och bygga ett utegym i anslutning till nämnda arenor.
- Att ha sökt pengar för ytterligare två projekt 2026.
- Att skapa 1-2 kulturaktiviteter inriktade mot barn 2025.

1.3 Geografiskt område

Planen tas fram för byn Vemhån med närliggande markområden som bybor redan idag använder flitigt och som på det viset är en del av bybornas vardag.

1.4 Aktörer

I arbetet med planen medverkar föreningslivet och engagerade bybor. Planen kommer att vara ett stöd i kontakten med finansiärer, kommunen, regionen liksom andra myndigheter och organisationer

1.5 Metod

Framtagandet av den lokala utvecklingsplanen har pågått under vintern, våren och sommaren 2023 i samband med ett projekt med stöd från Leader Sjö Skog och Fjäll och Europeiska Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Vi har träffats i större grupp för att ta fram den breda grunden för planen och sedan i mindre arbetsgrupper för att fördjupa oss i olika projekt. Vissa frågor har tagits vidare i lämplig befintlig förening.

När grupper kommer i gång och arbetar kommer mer perifera personer att tillfrågas om punktinsatser som behövs för det praktiska genomförandet. Något som visat sig fungera relativt bra. De som inte hittat kraft och energi till det större planeringsarbetet ställer många gånger upp på dessa punktinsatser. De olika utvecklingsområdena har prioriterats genom det engagemang olika frågor fått. Många områden har framkommit men en liten by som Vemhån förmår inte hålla för många projekt i gång samtidigt.

2. Bakgrund

År 1999 gjordes en byutvecklingsplan med hjälp av statlig finansiering, inte olik den hjälp till finansiering vi har idag till denna plan. I den skriften har man en gedigen historieskrivning som går ända tillbaka till 1500-talet. Den finns som bilaga och vi ger endast en kortare historisk tillbakablick här. Det är ändå tydligt att många av våra idéer idag inte är nya, flera av dem finns i den äldre planen. Tiden vi lever i är dock annorlunda och andra möjligheter finns att förverkliga en del av planerna. Planerna plockas helt enkelt in i 2020-talet. Så många fler turister besöker området och köper fritidshus i här, vilket ger oss ett större besöksunderlag och möjlighet till högre nyttjandegrad av det som utvecklas än vad som var fallet på 1990-talet. Trenden med inflyttning är också stark i området Vemhån/Vemdalen som helhet.

Befolkningsmängden har varierat i byn. På 1940- och 1950-talet sjöd det av liv. Här fanns två butiker, café, bensinmack, verkstad, två skolor och en tågstation. På 1960- och 1970-talet fanns inte mycket annat arbete än i skogen och lite grand inom turismen och många flyttade härifrån men på 1980- och 1990-talet vände trenden. Folk flyttade hem igen med sina partners och antalet barn ökade och man kunde starta upp en förskola. I början av 2000-talet vände trenden återigen och antalet barn blev för litet och förskolan fick stängas.

Idag, 2023, har vi en positiv inflyttning igen och antalet barn har ökat något. Priserna har gått upp på fastigheterna i byn och vi ser både nybyggnation och större renoveringsarbeten genomföras. I samtal med ungdomar mellan 20 och 30 år visar det sig att de känner av samma energi och framtidstro. Vi ser positivt på framtiden och växer som en del av den starka fjällturismen i området.

3. Bygdens utvecklingsområden

Våra utvecklingsområden och grunden till att vi väljer som vi gör ligger helt i linje med den internationella FN-överenskommelsen Agenda 2030 som är en samling övergripande ekonomiska, sociala och miljömässigt hållbara mål för att vi gemensamt ska kunna arbeta för oss här och nu, men också skapa något hållbart för kommande generationer. När vi samlat oss för att prata om detta och vad vi har för behov och önskningar i vår by, sammanfaller det tydligt med de stora, övergripande målen, fast i vår lokala miljö. Vi vill stärka gemenskapen och den sociala plattformen, vi vill satsa på arenor och aktiviteter som uppmuntrar fysisk aktivitet, friluftsliv och därmed förbättrad hälsa och välbefinnande, vi vill satsa hållbart och klimatsmart och utveckla vår naturmiljö samtidigt som vi vårdar den och vi vill bevara och lyfta fram vår historia och kultur. Vi kommer också att spegla framtida projekt mot den större målbilden för att säkra riktningen.

De områden vi valt att arbeta med just nu är följande:

3.1 Utvecklingsområde Sjön

Nuläge

Byn ligger som en krans runt Håsjön och Yttersjön. Norr om sjön rinner ån Veman in och söder om sjön går den vidare ned till Sveg. På 1950-talet flottade man timmer i Veman och genom sjön. För att underlätta flottningen sprängde man i vattendraget vilket givetvis påverkade förhållandena. I mitten av 1980-talet exproprierades marken på tre större myrar för att starta upp torvbrytning för utvinning av energitorv. Aktiviteten var ifrågasatt av byborna redan när den startade men marken togs i bruk och torvutvinningen på börjades.

En tvist har pågått om orsak och verkan sedan dess och ska inte redogöras för här, men byns första projekt tangerar dessa händelser. Sjön har med hög hastighet grundat upp och växtligheten har tagit fart. Idag ligger ett mycket tjockt dylager på botten av sjön och den sunda vattenmiljön är borta.

De dåliga förhållandena i sjön har starkt påverkat både rekreation, fiske och djurliv negativt. Det var tydligt att det fanns ett stort engagemang för att göra något åt detta och det blev det viktigaste och största projektet som vi redan påbörjat. Idag har vi en viss inflyttning och våra nya bybor har, liksom vi som redan bor här, sett uppsidan av närheten till sjö och vatten vilket starkt bidragit till valet att flytta hit. För den negativa processen fortsätta i vår sjö ser framtiden betydligt mörkare ut för både kommande generationer som vill bo kvar och de som vill flytta hit.

Mål

- Att återskapa en frisk undervattensmiljö som främjar en återställning av djurlivet i sjön. Det finns rapporter om arter som försvunnit sedan sjöns miljö försämrats.
- Att återskapa flera fina sandstränder runt sjön där man kan bada. Idag kämpar vi för att dyn inte ska överta den enda badplats vi har kvar. Det här vill vi ändra på och återställa möjligheterna till fina bad runt sjön.
- Att återställa djupet så att man, som tidigare, kan ta sig runt med båt och lägga nät i sjön. Idag är den alldeles för grund och igenvuxen nästan överallt. Vittnesmål finns nedtecknade av äldre i byn att detta skedde med hög hastighet bara något år efter att torvbrytningen startade. Åtgärdandet av vattenkvalitet och bottenförhållanden är en förutsättning för flera andra utvecklingsområden som identifierats som prioriterade och därför blir detta projekt dubbelt viktigt för vår fortsatta utveckling.

Insatser

Vi har genom kontakt med kommunens vatten- och fiskevårdskonsulent och ett samarbete med Ljusnan Voxnans Vattenvårdsförbund gjort en ansökan om förstudie som beviljats. Förstudien är startad och under ett år kommer många olika parametrar tas och nästa år när förstudien är klar ska den också innehålla förslag till åtgärder som vi sedan har för avsikt att söka nya pengar för att genomföra i ett betydligt större projekt. Vi ser att de större åtgärderna troligen kommer att behöva brytas ned i flera olika delprojekt och kan komma att pågå under en längre tid.

Utvecklingsområdet Sjön stöder följande mål i Agenda 2030:

Mål 3 – Hälsa och välbefinnande

Mål 11 – Hållbara städer och samhällen

Mål 12 – Hållbar konsumtion och produktion

Mål 13 – Bekämpa klimatförändringar

Mål 15 – Ekosystem och biologisk mångfald

SWOT-analys Utvecklingsområde Sjön

Styrkor:

- Befintlig dokumentation
- Påbörjad förstudie
- Stort engagemang
- En sjö har stor dragningskraft på besökare
- Utvecklingspotentialen av aktiviteter runt sjön är stor

Svagheter:

- Finansierig - inga egna medel
- Uthållighet
- Att det är ett projekt över lång tid och kan kräva att stafettpippen lämnas över

Möjligheter:

- Det finns metoder och större kunskap för upprensning idag
- Timing - frågan är på agendan i EU och Sverige
- Att vi har en sjö är dragningskraft för inflyttare och besökare

Hot:

- Fortsatt torvbrytning
- Torvar lämnade utan åtgärd
- Bristande uthållighet
- Att man drar in på möjligheten att söka finansiering
- Att sjön får växa igen och hindra fortsatt utveckling av en stark besöksanledning

3.2 Utvecklingsområde Vemhåns IK , idrottsarenor

Nuläge

Vemhåns IK äger och underhåller flera arenor. Bland annat ett elljusspår för både vinter och sommar, en hockeyplan med en bra, begagnad rink och en bristfällig belysning, en byggnad i anslutning till hockeyplan som innehåller omklädningsrum med bastu för damer och herrar, litet gym och en tvättstuga med tvättmaskiner, tumlare, mangel och torkrum. Man har också en fotbollsplan med tillhörande omklädningsrum och serveringsglugg. Tvättstugan, hockeyplan och elljusspåret används flitigt under året men framför allt under vintern. Varje fredag kväll är herr- och dambastun öppen mellan klockan 17:00 och 19:00 för både bybor och övriga gäster. Det är en tradition som har funnits i byn och bevarats i över 100 år och fungerar även som en social sammankomst.

Idéellt tar bybor även initiativ till att dra längdskidspår, både på sjön och ute på en del myrar. Spåren är mycket välanvända och uppskattade av både bofasta och gäster. Bensin betalas av Vemhåns IK och sladden som spårar tillhandahålls också av dem. Ideella krafter ordnade för några år sedan fram en fin, begagnad rink till hockeyplan och med gemensamma krafter sattes den upp. Under vintern är det ideella krafter som spolar isen och under hela säsongen hjälps man åt att skotta och spola planen. Dit hittar både bybor och turister som har stor glädje av planen. Här samlas folk från både Vemhån och Vemdalen och tränar någon gång i veckan och åldrarna spänner från 15 till dryga 60 år. Man bjuder in till matcher mellan byarna som brukar locka en hel del publik. Planen fyller en viktig funktion då så många hittar en lustfylld fysisk aktivitet som främjar hälsa och välmående och även har en social funktion som är så viktig för oss i glesbygd där så lite finns ordnat av externa aktörer.

Mål

- Att ytterligare stärka våra motions- och idrottsarenor och ge dem ännu bättre förutsättningar att användas ännu flitigare.
- Att underlätta för fysisk aktivitet och rekreation på hemmaplan. Vemhåns IK har som mål att ha lättillgängliga, välskötta och lättskötta anläggningar som lockar både besökare, stugägare och bybor ut på arenorna. På det viset tror vi att fler rör på sig och vi behöver inte söka oss bort från byn för att hitta aktiviteten.
- Att göra byn ännu mer attraktiv för inflyttare och fritidshusägare genom bra arenor.
- Att på ett tydligt sätt kunna kommunicera att våra fina arenor är beroende av stöd från de som använder dem. Vi vill därmed kunna öka intäkterna på nyttjandet.
- Att öka effektiviteten på belysningen på hockeyplan, elljusspåret och i servicehuset med duscharna. Målet är att ha både klimatsmarta, kostnadseffektiva och moderna anläggningar.

Insatser

En ansökan förbereds redan nu för bytet av belysning på hockeyplan, elljusspåret och i servicehuset och ska inom kort skickas in. Pengarna för i år i Jämtland/Härjedalens idrottsförbund är slut och nya kommer att kunna sökas från och med november. Då ska vi vara redo.

Föreningen planerar också för att bygga ett utomhusgym i anslutning till elljusspår och hockeyplan med centralt läge i byn. Ansökan skickades in till Jordbruksverket den 6 september 2023 och beslut kommer att tas den 7 december. Vi hoppas kunna medverka via teams i Leader Grogrunds möte med arbetsutskottet i december och själva presentera vår plan.

Utvecklingsområdet Vemhåns IK stöder följande mål i Agenda 2030:

Mål 3 – Hälsa och välbefinnande

Mål 7 – Hållbar energi för alla

Mål 11 – Hållbara städer och samhällen

SWOT-analys

Utvecklingsområde Vemhåns IK, idrottsarenor

Styrkor:

- Befintliga, fina arenor
- Lång tradition av att bevara arenor
- Lätt att koppla på nya aktiviteter i anslutning till befintliga arenor
- Våra idéella kafter

Svagheter:

- Finansiering av drift
- Finansiering av nya investeringar
- Beroende av idéella krafter för drift
- Att isen på sjön blir sämre på grund av sjöns status och klimatförändringar

Möjligheter:

- Planer på nya arenor i anslutning till befintliga
- Man kan relativt lätt utveckla de befintliga som är i ganska bra skick
- Att hitta sätt att få in stöd till drift och utveckling från de som nyttjar arenor

Hot:

- Att ingen vill göra jobbet längre
- Brist på intäkter
- Oroväckande ökande elpriser och övriga drikftekostnader

3.3 Utvecklingsområde Trivsel

Nuläge

För oss handlar trivsel till stor del om att ha platser och anledningar att träffas och göra saker ihop. Men även om att hålla byn välkött, trivsamt och välkommande. Vemhån har historiskt varit bra på föreningsliv, att ordna festligheter och gemensamma aktiviteter. Med tiden har vi blivit lite sämre på det och Covid har gjort att vi kommit av oss ytterligare. Behoven har delvis förändrats. Idag anordnar Bygdegårdsföreningen 2-3 aktiviteter under ett år och bybutiken håller ett fredagsfika som är mycket uppskattat och lockar till sig folk. Fredagsbastun har pågått i många år och där är alla välkomna. Man tar med sig egen dryck och tilltugg och snackar bort 1-2 timmar i bastun. Herrarna i byn anordnar också en silllunch på midsommarafton.

Mål

- Att skapa fler aktiviteter och utveckla en av våra mest välbesökta sommararenor, nämligen badplatsen Busklandet.
- Att genom detta också kunna skapa intäkter till arrangerande förening eller bylaget som sedan kan användas för drift, underhåll och fortsatt utveckling.
- Att erbjuda anledningar och platser där bybor, fritidshusägare och besökare kan träffas i stort och smått.
- Att fortsätta hålla byn välvårdad och välkommande.

Insatser

Sedan arbetet med byutvecklingsplanen började har två saker redan förverkligats. Ett stickkafé startade vintern 2023. Man träffas en gång i veckan i Vemhåns Småkyrka och alla är välkomna. Man har med sig ett handarbete och var och en tar med eget fika om man önskar. Kvällarna har varit mycket välbesökta och man har varit mellan fem och 15 personer varje gång. Det har visat sig att folk har kommit utan handarbeten bara för att träffas och prata. Aktiviteten har därmed visat sig ha en stor social betydelse för kvinnor i byn. Inget tvång och inga krav. Vi fortsätter med träffarna hösten och vintern 2023/2024.

Vi anordnade också en danskväll med tillhörande pub och servering av hamburgare och korv. Vi ville väcka liv i en gammal tradition där Vemhån gjort sig känt för att anordna roliga danser. Den typen av öppen dans hade inte arrangerats i byn på många år när vi nu tog tag i saken. Kvällen blev en succé där många bybor engagerade sig och besökare kom långväga ifrån för att delta. Bygdegårdsföreningen, som stod som arrangör, fick ett fint tillskott i kassan och Vemhån blev platsen för en rolig kväll. Det har beslutats att göra dansen till ett återkommande arrangemang, i maj 2024 är det dags igen.

Bylaget planerar att nästa år (2024) återinföra "Byadagen" där man samlar folk under en dag och utför olika uppdrag som snyggar till och fräschar upp byn. Dagen ska vara välorganiserad och inbjudande, den avslutas med samling och gemensam middag. En sådan dag fyller flera funktioner med gemensam rubrik, trivsel. Vi jobbar för en inbjudande by, vi gör det tillsammans och umgås under dagen och vi ser det även som ett bra tillfälle att träffa och välkomna nyinflyttade.

Vi har sökt och fått sponsring för att kunna bygga och sätta upp två större informationstavlor där vi kan berätta om den service vi har i byn, lite historik och hur man kan bidra ekonomiskt om man uppskattar arenorna och vill att de ska fortsätta fungera väl och utvecklas.

Fler idéer för framtiden

Under den här rubriken har många idéer lyfts fram utan att man utvecklat resonemanget och vi kommer inte göra något med i det här första skedet men de ligger och väntar på att mogna och bli till något av de andra projekt vi hoppas söka medel för inom en tre årsperiod;

- Ordna bättre sanitet vid badplatsen Busklandet
- Bygga en bastu man kan hyra vid badplatsen
- Utveckla några leder man gå och cykla i markerna runt byn
- Återbygga den gamla bron vid Movallen så att man kan ta sig runt från Vallen, över ån och tillbaka till byn.
- Bygga en bakstuga

Utvecklingsområdet Trivsel stöder följande mål i Agenda 2030:

Mål 3 – Hälsa och välbefinnande

Mål 11 – Hållbara städer och samhällen

Mål 16 – Fredliga och inkluderande samhällen

SWOT-analys Utvecklingsområde Trivsel

Styrkor:

- Fint läge vid sjön och år
- Engagerade bybo
- Befintliga fina arenor som kan utvecklas vidare
- Många samstämmiga idéer om utvecklingen framåt
- Byborna känner ett starkt engagemang för byn

Svagheter:

- Status för sjön
- Brist på kulturaktiviteter
- Det saknas information om vår by, vilka vi är och vad vi har

Möjligheter:

- Tillgång till sjö och vatten
- Fin natur där till exempel leder kan utformas och göras tillgängliga
- Bydegården som lokal för olika arrangemang

Hot:

- Markfrågor
- Att affären försvinner
- Att bybor tappar energi och engagemang
- Utflyttning

3.4 Utvecklingsområde Stampen

Vadmalsstampen ligger lite utanför byn vid ån Sömlingen. Platsen har varit historiskt viktig för byn och ett nav då det var hit elektriciteten först kom till byn genom vattenkraft. Även Stampen drivs av vattenkraft. Själva Stampen renoverades med hjälp av bidrag för ett antal år sedan men den har sedan blivit stillastående i över 20 år och behöver återigen åtgärdas, om än inte lika omfattande. Byalaget har fått en förfrågan från Bäckedals Folkhögskola där man väver ylletyger som man idag åker till Älvdalen och stampar till vadmal. De skulle vilja göra det på närmare håll då förutsättningar finns. Byalaget har nu tagit upp frågan och är mycket positivt inställd till detta. Frågan är ny och vi har inte hunnit fördjupa oss i den, men tänker att vi skulle vilja försöka göra ett större projekt av det där man tar ett tag, inte bara om Stampen, utan om hela området runtomkring som förr hade flera viktiga funktioner.

Mål

- Att skapa ett tydligare besöksmål för folk i närområdet. En reseanledning av egen kraft. Här tror vi att man skulle kunna ha en mindre museipark som berättar om byns elektrifiering med mera.
- Att kunna starta Stampen några gånger på ett år och ha en förevisning för allmänhet medan man arbetar.
- Att kunna locka till sig fler hantverkare och utställare de dagarna och kanske inleda samarbeten med andra hantverksutbildningar som kan se detta som ett fint samarbete.
- Att göra området till en arena för fler aktiviteter så som sång och musik. Som man en gång hade här.
- Att uppföra naturliga installationer för barn där de kan leka vid ett besök.

Insatser

Frågan om Stampen är tidig och processen har precis börjat. Vi har börjat ta kontakter med markägare som berörs och det finns intresserade bybor i frågan. Kanske hör den här utvecklingsfrågan till en av dem som kan få vingar inom en tre årsperiod då vi har andra projekt som ligger före i planeringen just nu.

Utvecklingsområdet Stampen stöder följande mål i Agenda 2030:

Mål 3 – Hälsa och välbefinnande

Mål 12 – Hållbar konsumtion och produktion

Mål 16 – Fredliga och inkluderande samhällen

SWOT-analys

Utvecklingsområde Stampen

Styrkor:

- Anläggningen finns på plats och kommer igång med mindre åtgärder
- Platsen är tillgänglig
- Det finns personer som är villiga att engagera sig

Svagheter:

- Det är flera markägare som måste vara eniga i detta projekt
- Måste ständigt underhållas och kräver ett kontinuerligt engagemang för att drivas som planerat

Möjligheter:

- Man kan utveckla platsen med flera aktiviteter och återskapa gamla som funnits där
- Det finns ett historiskt värde för byn och just med själva vadmalstampen
- Det kan bli en enskild reseanledning

Hot:

- Torka för lite vatten
- Att markägare inte vill detta

4 Nulägesbeskrivning - bygden idag

4.1 Service, butik och boende

I byn finns en butik som sedan många år drivs av en ekonomisk förening. Butiken har länge kämpat med underskott och röda siffror. Den nedåtgående trenden har varit svår att bryta. De flesta tror att butiken skulle behöva en privat ägare men föreningsägandet är det näst bästa alternativet. Idag står hela frågan om butikens existens på sin spets då man inte ser det som hållbart att fortsätta med underskott. Butiken är viktig som ett nav i byn. Här träffas människor och pratar när de handlar och fikar. För en del är butiken det ställe där man får dagens sociala kontakter. Det är i butiken som många kontakter tas, frågor plockas upp och bollas vidare och nya idéer får fart och hittar rätt sällskap. Affären har ett litet café där särskilt gott fika serveras på fredagar. Butiken är ombud för både Apoteket och Systembolaget samt ATG-ombud.

Frågan om butikens vara eller icke vara är högaktuell i skrivande stund och butiken ligger nu ute till salu. Föreningen och dess andelsägare kommer steg för steg att ta ställning till fortsatta åtgärder i diskussion med spekulanter. Att man faktiskt säljer är inte säkert även om den är till salu. En möjlighet är att omvandla butiken till självbetjäningbutik där du handlar när du vill. I anslutning till butiken finns en bensinpump som är mycket uppskattad av skoteråkare på vintern. I byn finns en allmän tvättstuga med myntmaskiner som nyttjas flitigt.

4.2 Kultur och fritid

I och runt byn finns ett rikt friluftsliv med fina skogsområden, fiskevatten, skoterleder och skidspår. Det finns en gammal idrottstradition och här finns både fotbollsplan, hockeyplan och elljusspår. Idag är det fattigare på kulturens område. Det finns en musiktradition som delvis lever kvar men inte i organiserad form. Lite utanför byn ligger en gammal vadmalstamp vid ån Sömlingen. Den restaurerades 1977 och efter det ordnades en del musikkvällar på platsen. Aktiviteten har runnit ut i sanden och stampen kan idag inte användas, men platsen är mycket vacker och det är en historisk miljö i byn.

4.3 Föreningar

I byn har det funnits många föreningar genom åren. Idag har det reducerats till fyra då samma personer satt i flera föreningar och man valde därför att slå ihop några av dem.

- Byalaget består av representanter från övriga föreningar samt tre övriga styrelsemedlemmar. Föreningen ansvarar för skötsel av badplatsen och jobbar övergripande i byn. Det är också genom Byalaget vi skulle kunna söka pengar för större projekt.

- Vemhåns Ekonomiska förening äger och driver idag affären i byn och har en anställd.

- Vemhåns IK äger och driver hockeyplan, elljusspåret, servicehuset med tvättstuga och omklädningsrum och fotbollsplan. Föreningen står också för bensinkostnader till de ideella krafter som drar längdspår på sjön på vintrarna.

- Vemhåns Bygdegårdsförening förvaltar en stor byggnad med lokal för festligheter, ett större kök, kapprum, toaletter, en scen, dansgolv samt ett par sovrum på övre plan. Lokalen hyrs ut till större sportlovsgupper som sover på hårt golv och till diverse festligheter och möten.

Föreningen är stark och livskraftig och genomfört flera större renoveringar för att underhålla byggnaden och förbättra faciliteterna. Man har en uttalad önskan att fylla lokalen med aktiviteter för att skapa sociala och kulturella arrangemang för bybor och även attrahera tillresta gäster och göra Vemhån till ett välbekant namn för trevliga tillställningar. Man har idag några återkommande arrangemang och sedan arbetet med den lokala utvecklingsplanen startade hösten 2022 har ytterligare ett lyckat arrangemang sjösatts. Ett resultat av att vi samlats och diskuterat möjligheter och idéer för byn och framtiden.

4.4 Näringsliv och företag

Byggföretaget Vemhus Bygg grundades av två bybor och ligger kvar i byn. Företaget har flera anställda.

Marknadsföringsbyrån Graform är ett framgångsrikt enmansföretag.

Det finns många enmansföretag som man har på sidan av en anställning och som inte utgör levebröd.

4.5 Besöksmål

När man är i Vemhån besöker man kanske Stampen, men där finns stor utvecklingspotential och den är lätt att missa idag. Badplatsen Busklandet används flitigt av badgäster. Många kommer dit med sin kvällspicknick för att platsen är så lättillgänglig och vacker. Många utgår från eller avslutar sin kanottur i Veman vid vår badplats. Av samma anledning har vi en hel del fricampare vid badplatsen. Man kommer också gärna hit för fiskevattnen. Vi har flera tjärnar runt byn där man planterar in fisk, många fiskar också från bron som går över ån.

4.6 Infrastruktur

Förbi byn går Länstrafikens bussar. Har man vanliga kontorstider kan man pendla med buss till Sveg. Skolungdomar som går gymnasiet i Sveg pendlar också med den bussen. Busstiderna passar också så att man kan ta sig till Vemdalen på eftermiddagen och ungdomar tar sig till ungdomsgården i Hede på fredagkvällar, men inte hem igen. Mellan Stockholm och vårt område går bussen Härjedalingen. Den passerar byn och gör en resa mellan fjällen, byn och huvudstaden lättsam. I övrigt är man bilburen om man bor i Vemhån.

5. Lokalekonomisk analys

Den lokalekonomiska analys som tagits fram för projektet gäller hela Vemdalsbygden där även Vemhån ingår. Vi har därför inga specifika data för Vemhån. Tydligt är dock att vi är påverkade av det geografiska läget i ett välbesökt fjällområde med välutvecklade turistanläggningar och en stark besöksnäring. Något som gynnat inflyttning, födslocal och inkomster.

I bygden som helhet är de flesta anställda inom privat sektor och medelinkomsten i Vemdalsbygden är betydligt högre än kommunens medelinkomst. I Vemdalen ser man mer villor, småhus och lägenhetsfastigheter, medan Vemhån har mycket jordbruksfastigheter och fritidshus.

Vårt att notera för hela bygden är mängden arbetsplatser utan anställda, alltså enmansföretag. I Vemhån finns en större arbetsgivare, Vemhus Bygg, med 19 anställda. Som för så många andra företag i bygden är det turismen som möjliggjort att ett lokalt företag av den storleken kan leva gott och ha sin bas i liten by som Vemhån.

Den lokalekonomiska analysen finns med som en bilaga i den här utvecklingsplanen.

6. Användning av den lokala utvecklingsplanen

Utvecklingsplanen ska ligga som grund för vårt fortsatta utvecklingsarbete i byn. Den ägs av oss i byn och kommer att påminna oss om riktningen så vi inte tappar tråden. Den ska leva och förändras i takt med att projekt genomförs och nya idéer kommer till. Härjedalens Kommun som initiativtagare till just den här upplagan av planen kommer att ha tillgång till den för sitt proaktiva utvecklingsarbete.

7. Uppföljning

Utvecklingsgruppen, byalaget, kommer årligen att utvärdera och revidera planen tillsammans med en representant från kommunens näringslivsenhet.

Bilagor

Utvecklingsplan för byn från 1999

Lokalekonomisk analys

